

VEROORDEELD

Humphrey Ludwig

Veroordeeld

Een waargebeurd verhaal
over vergelding en inkeer

Nieuw Amsterdam *Uitgevers*

Met dank aan Marie-Anne, Ronde Man, Rick en Joanne

Omwille van de privacy zijn de namen van
sommige personen in dit boek gefingeerd

© Humphrey Ludwig 2010

Alle rechten voorbehouden

Omslagontwerp Mulder van Meurs

Foto auteur © Jacqueline de Haas

NUR 320/402

ISBN 978 90 468 0909 9

www.nieuwamsterdam.nl/humphreyludwig

Voorwoord

Het ergste wat je de vrede aan kunt doen, is de oorlog mooier te laten lijken dan hij is.

Bij het schrijven van dit boek heb ik me afgevraagd of het verantwoord is, of ethisch, om het geweld dat deel uitmaakt van mijn levensverhaal realistisch en volledig te beschrijven. Zo'n beschrijving zal onvermijdelijk voor veel lezers weerzinwekkend zijn, niet in de laatste plaats omdat het over waargebeurde feiten gaat.

De eerste reden waarom ik toch besloten heb het op deze manier te doen, is het non-fictieve karakter van dit boek. Naast mijn eigen geheugen is dit boek gebaseerd op brieven, dagboeken, foto's, video- en audiomateriaal, processen-verbaal, justitiële stukken en een dossier van de Rijksrecherche. Het waargebeurde verhaal handelt onder andere over relaties, geweldscriminaliteit en het maatschappelijke antwoord daarop, en de psyche van een geweldpleger. Dit maakt een realistische weergave uiteraard een vereiste.

De tweede reden is dat ik een ongesaneerd beeld wil schetsen van geweld, zonder het te romantiseren of te bagatelliseren, wat in mijn ogen veel te vaak wel gebeurt. Zou ik nalaten een zo volledig mogelijke weergave van het geweld te geven, dan zou ik daarmee afdingen op de ernst ervan.

Ik besef dat dat rauwe beeld afschuw zal oproepen. Hoewel

ik zeker niet wil shockeren, kies ik er bewust voor om de lezer te confronteren met de ware aard van het geweld. Ik ben van mening dat weerzin de enige gezonde reactie is op elke vorm van geweld. Door het zo onverbloemd weer te geven, creëer ik daarmee automatisch een aanklacht tegen geweld. Die aanklacht is het werkelijke doel.

Ik hoop dat de lezer deze intentie kan waarderen, of in ieder geval kan begrijpen.

Vrijdag 3 januari 1992, 9.00 uur

Het wordt een lange, koude dag. Langzaam open ik mijn ogen en laat de wereld stukje voor stukje binnen. Even was ik wakker, vanochtend, en luisterde ik hoe ze zich in de badkamer voorbereidde op haar dag. Zoals elke morgen de laatste tijd, kondigde het geluid van een voorrijdende auto haar vertrek aan.

Het was op donderdag, een ochtend zoals deze, dat alles begon. Klein was de beslissing en onbetekenend leek de gebeurtenis, maar zo begint het altijd. Klein en onbetekenend. Misschien was het allemaal een droom, ben ik toen weer in slaap gevallen en is er slechts één dag verstreken. Maar nee, dit is de harde werkelijkheid. Er rest nu niets anders dan zorgen dat ik klaar ben voor vanavond.

Vaderskindje

Het was een tijd van vrede en geluk, de tijd waarin mijn eerste herinneringen geboren werden. Een klein dorp aan de rand van de Veluwe, met de uitgestrektheid van het bos slechts een straat verwijderd van ons huis. Uren heb ik doorgebracht in de schemering tussen de bomen, op het mos, in het zand en langs een klein beekje, terwijl ik ontsnapt was uit de grote tuin achter het huis. Altijd werd ik gevonden door buurtbewoners die me dan weer thuisbrachten. Het woord 'vrijheid' betekende nog niets, het was slechts een heel sterk gevoel.

Mijn vader was beroepssoldaat, gelegerd in een kazerne in de

buurt. Hij kon een angstaanjagende blik in zijn ogen hebben, die hij overgehouden had aan lange jaren van oorlog, krijgsgevangenschap en politionele acties in voormalig Nederlands-Indië, waar hij diende als elitesoldaat.

Toch associeerde ik hem slechts met liefde en geborgenheid. Voor mij was hij een zorgzame vader. Ontelbaar zijn mijn herinneringen aan hem, zoals de geur van zware shag, brillantine en goedkope aftershave.

Ik lijk in alles op hem, volgens mijn moeder, die in mijn kleine kinderwereld alleen maar op de achtergrond aanwezig was, net als mijn vier jaar oudere zus Donna. Mijn broer Randolph, die naar de hemel was gegaan voor ik geboren werd, kende ik slechts van een foto op de schoorsteenmantel en van wat mijn vader vertelde wanneer we er samen op uit trokken in de bossen om paddestoelen te plukken. Omdat ik een jongetje was, hield mijn vader meer van mij dan van mijn zus. Als kind voel je dat.

Ik was een kalm en rustig kind, en als baby huilde ik opvallend weinig. Maar ik kon in enorme razernij uitbarsten als iets niet naar mijn zin ging. Een ietwat verwend en eigenzinnig kind, dat zich vanuit een stuitligging op eigen beweging om-draaide in de buik van zijn moeder, nadat verwoede pogingen van verpleegsters en artsen tevergeefs bleken. Je zou kunnen zeggen dat mijn karakter een paar uur eerder werd geboren dan ikzelf.

Dat karakter nam ik mee naar de kleuterschool, in een nieuwe stad waarnaar we verhuisden toen mijn vader met militair pensioen ging. Met het gezin woonden we voorlopig in bij oma, samen met mijn neef die door haar opgevoed werd. Talloze fysieke en verbale krachtmetingen met klasgenootjes kleurden de dagen, en als ik kon zonderde ik me met enkele medestanders af van de grote massa van de klas. We verstopten ons in het

bandenhok, op een afgelegen deel van het schoolplein, waar we onze eigen regels maakten. Het litteken in mijn dij, zonder een kink te geven opgelopen tijdens een vechtpartij in het prikkeldraad, zou ik de rest van mijn leven dragen.

Het was een tijd van hoop en onbezorgdheid, van nieuwe dingen en ervaringen. In de buurt waarin we uiteindelijk ons nieuwe huis kregen, ontmoette ik op een dag Benno, die me van onder zijn stroachtige blonde kapsel met blauwe ogen aankeek, een afgekloven lolly in zijn mond. Algauw waren we onafscheidelijk.

Vrijdag 3 januari 1992, 9.14 uur

Ik voel me vandaag niet anders dan op andere dagen. Ik staar naar buiten, negen verdiepingen boven de grond waarop het afval van oudjaarsavond nog rondzwerft. Kleding slingert door de woonkamer, lege petflessen staan opgesteld langs de muur en voor me, op de grote salontafel, ligt het leven uitgesteld in een bizar mozaïek. Hoe zou ik me moeten voelen? Zou er een storm van emoties moeten zijn, een psychisch drama, bizarre schommelingen in de werkelijkheidszin of verlichtende inzichten over de essentie van het leven? De wereld is voor mij weinig anders dan voor het merendeel van de mensen in de eindeloze rij auto's, die aan mijn voeten voorbijtrekt over de A27. Er is weinig meer dan verveling.

Ze had plannen voor het weekend, vertelde ze. Je kunt alle clichés over de maakbaarheid van het leven erbij halen, maar in werkelijkheid kijkt degene die je lot bepaalt toe, en wacht. Slank, zwart metaal glanst tussen de rommel op tafel. Verborgen in de alledaagse routine, net als ik. Niemand is bang om datgene te doen waar hij goed in is, heeft Wellington ooit gezegd.

Autoriteitsconflict

Mijn vader gaf me voor Kerst een echt Zwitsers zakmes, en al snel werd dat een tastbaar symbool voor mijn sterke drang naar vrijheid en onafhankelijkheid. Steeds vaker bood de leerstof op school geen prikkel, geen uitdaging meer, en verloor ik mezelf in dagdromen en fantasieën over een leven vol avontuur, zoals Kuifje. Waar ik kon distantieerde ik me van de rest van de klas, en ook daar zocht ik aansluiting bij de underdogs, de mislukkelingen en de rebellen. Het maakte dat ik in andere delen van de stad kwam, waar mensen woonden in straten zonder trottoir, in huizen met op elke verdieping een wc, en waar een werkster het huishouden deed en men tussen de middag warm eten kreeg. Ik leerde dat de wereld veel groter was dan de arbeidersbuurt waar ik woonde.

In die buurt was een nieuw gezin komen wonen. Ewoud, Dennis en Sjakie Benschop werden mijn vrienden.

Tegelijkertijd werd mijn vrijheid buiten schooltijd ingeperkt, want voortaan moest ik elke zondag mee met mijn moeder naar de kerk, waar ik op de zondagsschool plaatjesvertellingen kreeg voorgeschoteld over een hoogblonde langharige Christus: Jezus de Viking. Voorbij waren de lange zondagmiddagen met mijn vader, waarin we wandelden in het park en hij me vertelde over aardmannetjes, trollen, Wodan en Donar. Middagen dat hij me tevergeefs leerde voetballen, dat we samen gingen vissen of forten bouwden op de eettafel, en dat we nasi maakten en keken naar *Star Trek* op televisie. Ja, ik leerde alles over Jezus en God, maar groeide nog verder af van mijn moeder en zus, en zag mijn vader meer dan ooit als enige autoriteit.

Soms tartte ik die autoriteit, wanneer een onschuldige stoeipartij voor mij ontaardde in een gevecht op leven en dood, als dat gevoel diep in mij de overhand kreeg. Mijn razernij maakte

me sterk en deed me denken dat ik onoverwinnelijk was. Eenmaal kwaad door een nederlaag tegen mijn vader kon ik als een waanzinnige tekeergaan en op hem inbeuken met alle kracht die ik had. Er restte hem dan niets anders dan mijn arm om te draaien en me tegen de grond gedrukt te houden, wat me alleen nog maar woester maakte. Vaak was het mijn moeder die de boel moest sussen. Maar altijd waren er de troostende armen van mijn vader, als ik eenmaal afgekoeld was.

Troost die er op schooldagen niet was, na mijn tweede jaar op de lagere school.

In de derde klas werd ik het mikpunt van de onderwijzer, meneer Freisler, en het merendeel van de klas dat hem klakkeloos napraatte. Ik had hardop gezegd dat oorlog, oorlogje spelen eigenlijk, leuk was en dit viel slecht bij hem. Het bloemenkind Freisler reageerde zijn ontkende en opgekropte agressie af op mij en enkele andere kinderen, en niet zelden zag ik klasgenootjes afgetuigd worden. De hippieonderwijzers waren dan misschien tegen de oorlog in Vietnam en voor de vrede, ze waren zeker niet tegen geweld. Mijn schooltijd werd niets meer dan een onbegrepen gevangenisstraf die ik slechts moest uitzitten.

Vrijdag 3 januari 1992, 9.20 uur

Ben ik harteloos, heb ik geen gevoel, geen mededogen?

Ik stel mezelf de vraag voor de zoveelste keer. Niet dat ik een antwoord heb. Of dat het me werkelijk iets uitmaakt. Ben ik inderdaad onmenselijk? Ik voel dat geen enkel antwoord me zou kunnen verontrusten. Concepten als wreedheid en meedogenloosheid zijn net zo weinigzeggend als moraal, fatsoen en ethiek.

Geeuwend zak ik onderuit op de bank. Naast het kantoorgebouw tegenover mijn flat bewegen mensen op de parkeerplaats. Verkeer verdwijnt bijna geluidloos in een opengesperd viaduct. Van bovenaf gezien lijkt het allemaal zo ver weg. Achter de ramen van het kantoor zijn bureaulampen en flip-overs te zien. Mensen drinken koffie, wensen elkaar gelukkig nieuwjaar en maken plannen voor het weekend.

Het is niet dat ik geen mededogen voel, of dat ik geen verschil zie tussen goed en kwaad. Het kan me simpelweg niets schelen.

Uit evenwicht

Wat een autoriteit, een onderwijzer of ouder behalve mijn vader me te zeggen had, liet me steeds meer koud. In de vierde klas werd ik opnieuw geconfronteerd met een hippieonderwijzer, die me veroordeelde omdat ik met trots een gevonden .50-kogel had meegebracht om aan de klas te laten zien, en die ons probeerde wijs te maken dat verkrachting eigenlijk iets heel natuurlijks was. Terwijl ik het tegenovergestelde had geleerd van mijn vader, die als mijn enige erkende autoriteit begon te wankelen. Letterlijk. Steeds vaker klaagde hij over hoofdpijn en duizeligheid, en soms vergat hij dingen.

Tot de dag dat ik cowboytje speelde in de woonkamer, terwijl mijn vader platen draaide.

‘Humphrey, niet te druk,’ maande hij, en hij zocht een volgende langspeelplaat uit.

Ik deed het wat rustiger aan.

‘Humphrey...’

Ik schrok van zijn plotseling omgeslagen toon.

Hij wankelde, greep in wanhoop om zich heen, zoekend naar

houvast. De plaat sloeg over met een ijselijke gil, zijn lichaam raakte het meubilair, hij landde op de klep, het stereomeubel kantelde voorover en viel met een bonk terug. Met een plof kwam mijn vader op de grond terecht.

Verschrikt dook ik weg achter de salontafel, mijn revolver viel op de grond en mijn hoed zakte over mijn ogen. Mijn moeder kwam uit de keuken gestormd en greep mijn vader vast die overeind probeerde te krabbelen. Ze kon zijn gewicht nauwelijks houden, en strompelend verdwenen ze uit het zicht.

Niet beseffend wat ik zojuist had gezien, stond ik op en liep langzaam naar de stereo. Zijn platen lagen op de grond, het tafelkleed was van de tafel getrokken. Naast de scheefgeschoven stereo lag een drol op de grond, ontsnapt langs zijn broekspijp. Verward keek ik om me heen. In de keuken hoorde ik mijn moeder huilen.

Vrijdag 3 januari 1992, 9.24 uur

Wanneer zal ik Barbara weer zien? Heel even voel ik het pure en onbaatzuchtige van de liefde. De hoop. De troost in haar woorden.

Buiten toetert een vrachtauto. Bij de benzinepomp lopen mensen haastig heen en weer. Een dag als vandaag heeft met liefde helemaal niets te maken.

Een wenskaart op tafel herinnert me eraan de post op te halen. Terwijl ik met mijn hand door mijn lange haar strijk, pak ik het epistel op en lees met een ironische grijns de opdruk. GELUKKIG NIEUWJAAR.

Ik neem een diepe trek van mijn sigaret. Nee, gelukkig ben ik niet. Maar aan de andere kant, is geluk niet simpelweg ordinaire zelfgenoegzaamheid?

De Dood komt zelden gelegen

Mijn vader staarde naar het plafond, zich kennelijk niet bewust van de wereld om hem heen, of de aanwezigheid van zijn vrouw en kinderen in de ziekenhuiskamer. Zijn pyjama en beddegoed waren gladgestreken, alsof hij zich al die tijd niet bewogen had. Zittend op een oncomfortabele houten stoel keek ik rond in de kale kamer, wachtend tot ik weer naar huis mocht, half luisterend naar hoe mijn moeder honderduit praatte tegen mijn vader, die haar niet leek te horen. Het voelde alsof ik in de kerk zat. Vreemd, dat zo'n troosteloze, haast lugubere kamer en het doelloze liggen van mijn vader op zijn witte bed me zo vertrouwd waren geraakt. Het leek eeuwen geleden dat we samen voetbalden in de zon, dat we wandelden in het bos, dat hij me troostte nadat ik met mijn hoofd op de vensterbank was gevallen. Dat hij mijn vader was.

Het had iets definitiefs om hier te zijn en iets ongrijpbaars, voor een kind van negen.

'Zeg pappa maar gedag,' zei mijn moeder met tranen in haar stem, en ze leidde me aan de hand naar het bed.

Aarzelend bleef ik aan het bed staan, schijnbaar onopgemerkt door mijn vader.

Toen draaide hij moeizaam zijn hoofd op het kussen. Langzaam kwam zijn hand los van de verslachte positie naast zijn lichaam en terwijl hij me aankeek, pakte hij mijn hand. Zijn ogen kwamen tot leven, ze brandden, doorboorden en drongen diep door in mijn ziel. Harder kneep hij in mijn hand, alsof hij zich vastgreep aan het leven zelf. Wanhoop brak door in zijn ogen, met al zijn kracht verloor hij de strijd en treurde hij om het afscheid van zijn zoon, zijn enige zoon. De glans van zijn blik vervaagde, langzaam begon hij weg te zinken in de leegte tussen leven en dood. Schreeuwend van de pijn keek ik

hoe hij weggleed, en verdween in diepduistere golven. Nog heel even probeerde hij mijn hand vast te houden. Toen verslapte zijn greep en verdween hij, als een drenkeling onder water. Zijn hoofd draaide weg, zijn blik veranderde weer in glas. Huilend liep ik de kleine kamer uit.

Dit was het afscheid. Mijn tranen drogend sloot ik de deur achter me, het kind achterlatend bij zijn vader.

Vlak voor Kerst pakte ik weer zijn hand, die ditmaal ijskoud aanvoelde. Het nieuws van zijn dood was gekomen met een huilende stem en was een onwerkelijke anticlimax in een donkere huiskamer, slechts verlicht door het flakkerende schijnsel van slapstickfilmpjes op televisie. Maar gewaarschuwd door mijn hart was de grootste schok uitgebleven en op een of andere manier voelde ik me sterk, klein als ik was.

Zachtjes gleed zijn levenloze hand uit de mijne, de ogen gesloten. Ik huilde niet.

Vrijdag 3 januari 1992, 9.36 uur

Morgen ben ik in Amsterdam. In mijn hoofd draai ik het hele scenario nog eens af. Maandenlang heb ik alles uitgedacht, afgewogen en gepland. Maar je weet nooit hoe dingen werkelijk zullen gaan. De onzekerheid van de dag is mijn zekerheid en stelt me gerust. Ik zoek tevergeefs naar mijn sleutels en zak terug op de bank. De post kan wel even wachten. In zijn kooi springt de parkiet heen en weer tussen twee stokjes. Voor hem is dit zomaar weer een nieuwe dag.

Is het lot iets wat je zelf in de hand hebt? Morgen zullen er geen verwachtingen meer zijn. Anita zal inmiddels op kantoor zijn. Het nieuwe jaar heeft haar een nieuw leven beloofd. Leugenaar.